

מסכת חלה

פרק ז

ז: המשנה עוסקת בישראלים אשר עיבדו שדות של גויים בסוריא (ארצות שכבש דוד המלך מארם וסיפח אותם לארץ ישראל) בתור אריסים. לדעת רבי אליעזר – הפירות חייבים במעשר מכיוון שדין סוריא כדין ארץ ישראל לעניין מעשרות ושביעית. ולדעת רבן גמליאל הפירות פטורים מכיוון שהקרקע שהוא מעבד היא של גוי ולא שלו ובכל מקרה אין דין הקרקע בסוריה כדין הקרקע בארץ ישראל. עוד מוסיף רבן גמליאל ואומר שבסוריא מפרישים שתי חלות מכל עיסה כמו הדין בחוץ לארץ. רבי אליעזר אומר שמפרישים חלה אחת כדין ארץ ישראל. לבסוף, כולם נהגו כדעת רבן גמליאל בשתי הדרכים.

ח: רבן גמליאל אומר שלעניין הפרשת חלה צריך לחלק את ארץ ישראל לשלושה חלקים: בדרום הארץ להפריש חלה אחת, במרכז הארץ צריך להפריש שתי חלות – אחת לשריפה ואחת לכהן, ובצפון הארץ גם כן שתי חלות – אחת לשריפה ואחת לכהן. המשנה ממשיכה לדון בחלה הנשרפת ודיני אכילתה. לדעת רבן גמליאל מותר לכהן לאכול אותה ביום טבילתו גם אם השמש עוד לא שקעה ורבי יוסי אומר שאפשר לאכול אותה אפילו אם הוא לא טבול מכיוון שזו חלת חוץ לארץ אולם לזבים וזבות, לנידות וילדות אסור לאכול אותן משום שטומאתן חמורה ואפשר לאכול אותה גם עם זר היושב בשולחן וגם לכהן שהוא עם הארץ אפשר לתת לאכול.

ט: המשנה מפרטת אילו מתנות ניתנות לכל הכהנים: נכסים שאדם מחרים לה', בכור בהמה טהורה, חמשת השקלים של פדיון הבן, פדיון פטר חמור, זרוע לחיים וקיבה של בהמה לאחר שנשחטת, ראשית הגז של הצאן, שמן שרפה, קדשי המקדש שהם קורבנות הנאכלים בעזרה והביכורים. רבי יהודה אומר שאת הביכורים שצריך לתת מתנה לכהן חבר בלבד.

י: נתאי, שהיה גר בתקוע, הביא חלות מביתר שבחוץ לארץ ולא קיבלו ממנו את החלה מכיוון שהיא אותה מחוץ לארץ ולא מקבלים תרומות מחוץ לארץ. גם אנשי אלכסנדריא ממצרים הביאו חלות לארץ ישראל ולא קיבלו מהם וכתוב שצריך לשרוף אותם עם החמץ לפני הפסח. אנשי הר צבועים הביאו את הביכורים שלהם לפני חג השבועות וגם מהם לא קיבלו מפני שכתוב בתורה שצריך להביא את המנחה מהקציר החדש דווקא ומכן למדים שאסור להביא ביכורים למקדש לפני חג השבועות.

יא: בן אנטינוס העלה בכורות מבבל לארץ ישראל ולא קיבלו ממנו מכיוון שצריך להביא את הבכורות ממקום שאתה מביא את מעשר הדגן. יוסף הכהן הביא ביכורי יין ושמן ולא קיבלו ממנו כי ביכורים צריך להביא בפירות ולא במשקים. אריסטון הביא ביכורים מסוריא וקיבלו ממנו מפני שאמרו שמי שיש לו שדה בסוריא זה כאילו השדה בירושלים וקבעו שלעניין ביכורים דין סוריא כדין ארץ ישראל.

מסכת ביכורים

פרק א

א: המסכת עוסקת בשתי מצוות הביכורים – הבאת הביכורים עצמם וקריאת פרשת הביכורים. המשנה מסבירה שישנם כאלה שגם מביאים ביכורים וגם קוראים אולם יש כאלו אשר מביאים ביכורים ואינם רשאים לקרוא את הפרשה ויש כאלו שאינם מביאים ביכורים כלל. אלו שאינם מביאים כלל הם כאלו אשר נטעו לתוך שלהם – ששתל גפן בתוך השדה שלו ואת הראש שלה הוא הוציא לחשדה של חברו או לרשות הרבים כדי שתצמח שם עוד גפן. גם המקרה ההפוך יכול להיות שהשתמש בגפן של חברו או של רשות הרבים והוא משתמש בה לתוך שדהו שלו. במקרים אלו אינו מביא ביכורים כי הגפן שותה מאדמה שהיא אינה שלו אולם לדעת רבי יהודה כן מביא ביכורים.

ב: המשנה כעת מבארת את הטעם של חכמים מהמשנה הקודמת מדוע האדם אינו מביא ביכורים וזאת משום שנאמר "ראשית ביכורי אדמתך" ולומדים מהמילה אדמתך שכל הגידול חייב להיות מהאדמה שלך. ממשיכה המשנה ואומרת שאריסים המטפלים באדמות שלא שלהם, החוכרים שדות, בריונים המאיימים על בעלי שדות כדי לקחת את יבולם וגזלנים אינם מביאים ביכורים מאותו הטעם שזה לא מאדמתם שלהם.

ג: המשנה מפרטת שאת הביכורים ניתן להביא רק משבעת המינים ולא משאר סוגי הפירו תאו הירקות – חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית ותמר. ואין מביאים ביכורים מתמרים שגדלים בהרים ולא משבעת המינים שגדלים בעמקים (למעט תמרים) כי המצווה היא להביא מן המובחר. כמו כן לא מביאים שמן מזיתים שאינם מובחרים. ואין מביאים את הביכורים לפני חג השבועות כפי שאנשי הר צבועים הביאו את ביכוריהם טרם החג ולא קיבלו מהם מכיוון שצריך שהביכורים יהיו מהחדש. אולם להלכה נפסק שגם אם מביא לפני החג, יקבלו ממנו ויניחו אותם למשמר עד החג.

ד: כעת המשנה מפרטת את האנשים אשר מביאים ביכורים אולם לא קוראים את פרשת הביכורים. גר שמביא ביכורים אינו יכול לקרוא את הפרשה מכיוון שאינו יכול לומר "אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" שהרי אין אבותיו מישראל. אבל אם אימו הייתה מישראל יכול להביא ולקרוא גם כן. וכשהגר מתפלל תפילת שמונה עשרה בלחש אומר "אלוהי אבות ישראל" ואם מתפלל בבית הכנסת אומר "אלוהי אבותיכם" ואם הייתה אימו מישראל אומר "אלוהי אבותינו".

ה: המשנה ממשיכה בלימוד על דיני גרים. רבי אליעזר אומר שאישה שאביה ואימה הם גרים לא תינשא לכהן כדי לא לחלל את כהונתו. אבל אם אימה מישראל וכל שכן אביה – אז היא מותרת. אותו הדין חל גם לגבי עבדים משוחררים שזרעם לא יכול להינשא לכהנים ואפילו עד עשרה דורות וכהונה היא עד עולם אלא אם כן אימן וכל שכן אביהן מישראל. כעת המשנה חוזרת לעניין "מביאין ולא קורין" ואומרת כי האפוטרופוס, השליח, העבד, האישה, הטמטם והאנדורגינס כולם מביאים ולא קוראים את הפרשה בגלל שאינם יכולים להגיד "אשר נתת לי ה'".

ו: אדם הקונה שני אילנות בתוך שדה של חברו – מביא ביכורים אבל אינו קורא את הפרשה. לדעת רבי מאיר גם מביא וגם קורא שכן הוא סובר שבמקרה כזה הוא קנה גם את הקרקע. אם יבש המעיין